

Handläggare
Johanna Mathiasson
Telefon: 08-50822058

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2023-09-28

Naturvårdsverket hemställer om ändring i förordningarna om engångsprodukter och nedskräpningsavgifter

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har av kommunstyrelsen fått en remiss från Naturvårdsverket som består av en hemställan om ändringar i förordningen om engångsprodukter och en hemställan om ändringar i förordningen om nedskräpningsavgifter. Avsikten med ändringarna är att skapa större tydlighet för producenter av engångsprodukter, för kommuner som årligen ska redovisa särskilda uppgifter till Naturvårdsverket, och för Naturvårdsverket själva som tillsynsmyndighet. Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna ändringarna i förordningarna och har inga synpunkter.

Bakgrund

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen fått en remiss från Naturvårdsverket för yttrande senast den 26 september 2023, men har fått anstånd att inkomma med svar efter att ärendet behandlats i nämnden den 28 september.

Ärendet

Remissen består av en hemställan om ändringar i förordningen (2021:996) om engångsprodukter och en hemställan om ändringar i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter.

Hemställan om ändring i förordningen (2021:996) om engångsprodukter

Ändringsförslag 12 §

12 § handlar om ett förbud mot att släppa ut ett antal olika engångsplatsprodukter på den svenska marknaden som innehåller expanderad polystyren. Den som överträder förbudet ska betala en miljöstraffavgift enligt 11 kap. 22 § i förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter.

Naturvårdsverket har konstaterat att det finns en otydlighet i omfattningen av förbudet gällande begreppet ”expanderad polystyren”. Naturvårdsverket föreslår därför en ändring som innebär att orden ”expanderad polystyren” byts ut till ”polystyren som har expanderats” för att tydliggöra att bestämmelsen omfattar engångsplastprodukter som innehåller polystyren som har expanderats med olika tillverkningsmetoder, och inte enbart med den tillverkningsmetod som är förknippad med begreppet ”expanderad polystyren”.

Avsikten med ändringen är att bidra med ökad tydlighet kring vilka produkter som förordningen omfattar, vilket är tänkt att underlätta både för Naturvårdsverket som tillsynsmyndighet och för företag som tillverkar engångsprodukter.

Hemställan om ändring i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter

Naturvårdsverket föreslår ändringar i 10 §, 13 § och 28 § i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter.

Bakgrund

Till följd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön och i enlighet med principen om att förorenaren betalar, har bestämmelser om nedskräpningsavgifter för vissa engångsprodukter i plast införts i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter. Syftet med avgifterna är att minska den negativa påverkan som nedskräpning av engångsplastprodukter utomhus har på miljön. Detta ska uppnås genom att producenter av vissa engångsplastprodukter ska ta det ekonomiska ansvaret för avfallshanteringen av nedskräpningen. Aktuella produkter beläggs därför med nedskräpningsavgift som producenterna ska betala. Naturvårdsverket fördelar merparten av nedskräpningsavgifterna till kommunerna som ersättning för att de städar upp detta skräp.

Den årliga nedskräpningsavgiften delas upp i en fast årsavgift och en rörlig avgift (produktavgift) som producenterna ska betala till Naturvårdsverket. Produktavgifterna fastställs av Naturvårdsverket

genom föreskrifter. Storleken på produktavgifterna ska bestämmas genom att kommunernas inrapporterade kostnader fördelas mellan de produktkategorier som omfattas, utifrån produktkategoriernas andel i den skräpmätning som ska genomföras.

Ändringsförslag 10 §

10 § handlar om vad produktavgiften, vilket är den avgift som producenter av engångsprodukter betalar, ska täcka. Naturvårdsverket föreslår en ändring som syftar till att förtydliga vilka kostnader som produktavgiften avser. Med rådande formulering anser Naturvårdsverket att det är otydligt formulerat, och att det finns en risk att producenterna får betala för mer än vad de egentligen ska.

Ändringsförslag 28 §

28 § handlar om de kostnader som kommuner årligen ska redovisa till Naturvårdsverket, avseende att städa upp avfall som skräpats ner på de platser som en kommun har renhållningsansvar för enligt lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning. I denna paragraf görs det i dagsläget en hänvisning till 10 § (som handlar om produktavgiften) för att beskriva vissa delar av vad kommunerna ska redovisa. Detta antar Naturvårdsverket har blivit en felskrivning eller felaktig hänvisning och de vill med deras förslag rätta till det för att redovisningarna ska innehålla korrekta uppgifter. Naturvårdsverket föreslår att ta bort hänvisningen till 10 § och istället samla allt som ska redovisas under 28 §. På så vis menar Naturvårdsverket att det med tydlighet kommer framgå för kommunerna vilka uppgifter som ska redovisas.

Ändringsförslag 13 §

13 § handlar om fastställande och bedömning av kommunernas redovisade kostnader för, i huvudsak, uppstädning och behandling av berörda engångsplastprodukter som skräpats ned. Detta eftersom produktavgiften (som beskrivs i 10 §) ska täcka dessa kostnader. Enligt nuvarande skrivning ska Naturvårdsverket göra en samhällsekonomisk analys för att bedöma om kostnaderna är för höga a) i relation till uppnådd miljö- och samhällsnytta, och b) utifrån kostnadseffektiviteten i den verksamhet som kommunerna redovisat.

Naturvårdsverket föreslår att ta bort skrivningen om den samhällsekonomiska analysen innehållande bedömningen om kostnaderna är för höga i relation till uppnådd miljö- och samhällsnytta och utifrån kostnadseffektiviteten i den verksamhet som kommunerna redovisat. Istället föreslår Naturvårdsverket att de ska bedöma om kostnaderna är rimliga.

Ändringsförslaget grundar sig i att Naturvårdsverket ser flera svårigheter med den samhällsekonomiska analys som efterfrågas. De bedömer att en samhällsekonomisk analys inte skulle ge erforderliga svar på huruvida kommunernas kostnader är för höga eller inte. Dels skulle osäkerheterna vara stora, på grund av bristfälligt underlag och de många antaganden som måste göras, dels skulle analysen vara på nationell nivå och inte visa på nyttan i de kommuner där betalningsviljan är som högst. Samtidigt skulle analysen vara avgränsad till att endast beakta en begränsad del av insatserna för minskad nedskräpning. Naturvårdsverkets bedömning är vidare att en analys av kostnadseffektivitet inte går att göra baserat på de underlag som kommunerna enligt förordningen ska rapportera, och även om kommunerna skulle rapportera fler uppgifter skulle resultaten från sådana analyser behöva tas med stor försiktighet eftersom förutsättningarna och därmed kostnaderna skiljer sig åt mellan olika kommuner. En sådan analys väntas därmed, enligt Naturvårdsverket, inte kunna uppfylla syftet med att fastställa om kommunernas kostnader är för höga eller inte.

Med anledning av ovanstående föreslår Naturvårdsverket att istället göra en bedömning av om kommunernas kostnader är rimliga. Bedömningen ska bland annat grundas i systematiska jämförelsestudier mellan rapporterade kommuner där de kostnadsposter eller kommuner som avviker enligt vissa villkor sedan ska kunna undersökas mer noggrant.

Samtliga ändringar, i båda förordningarna, föreslår Naturvårdsverket ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhällsplanering och intern service. De fackliga organisationerna informerades i förvaltningsgruppen 19 september 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på den föreslagna förändringen av texten i 12 § i förordningen om engångsprodukter eftersom den sannolikt kommer kunna bidra med större tydlighet kring vilka produkter och tillverkningsmetoder som omfattas av bestämmelsen. Vad gäller förslagen om förändringar i 10 §, 13 § och 28 § i förordningen om nedskräpningsavgifter, anser förvaltningen också att ändringarna kommer kunna bidra med tydligare förutsättningar, såväl för producenterna som ska betala produktavgifterna som för kommunerna där det förtydligas vilka uppgifter som ska redovisas. Förvaltningen har därmed inga synpunkter på de föreslagna ändringarna.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Linda Palo
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Remissunderlaget - Naturvårdsverket hemställan om ändring i förordningarna om engångsprodukter och nedskräpningsavgifter

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, stadsdelsdirektör	2023-09-13
Linda Palo, avdelningschef	2023-09-12